

זום אוטו?

באפליקציית שיחות הווידאו מנהלים מרוץ נגד הזמן, במטרה למצות עוד קצת את מנעמי הקורונה לפני שהיא תיגמר

ישראל וולמן
 מי שרצה במהלך השנה האחרונה להתערכך במצב הקורונה בעולם יכול היה להסתפק בהצעה על גרף מניית זום: היא זינקה כשהסגרים הוטלו, טיסות בוטלו ובתי חולים עלו על גדותיהם, וצנחה עם הפרסומים הראשונים על הצלחת החיסונים של פייוור ומורנה. בכך הכל עלתה המניה ב־2020 ב־635%. באוקטובר שעבר חצה שווי השוק של זום 140 מיליארד דולר. נכון להיום הנטייה המטרופת נעצרה.

למעשה, זוהי תמצית הסיפור: אפליקציית שיחות הווידאו הידידותית, שהפכה לבת בית בכל העולם בימי הקורונה, הופכת בהדרגה לפחות רלוונטית במדינות שבהן החיים חוזרים למסלול. יתרה מזו, ככל שחלף הזמן, חברות ענק כמו גוגל, מיקרוסופט, טיסקו, פייסבוק ואחרות, שידרו את האלטרנטיבות שלהן. המתנג הנגדי "זום" אמנם השתרש - כמו "ג'יפ", "ארטיק" ו"פלאפון" - אבל כבר אפשר לשמוע אנשים שאומרים "יש לי תכף פגישת זום Teams" (אפליקציית שיחות הווידאו של מיקרוסופט).

הקורונה כשלעצמה היא לא ההסבר היחיד להצלחה. לזום היו מתחרות בשוק, אך היא הציעה ממשק קל לשימוש ואיכות וידיאו יציבה. התקלות ובעיות האבטחה שהתגלו בה נענו בהתמצלות ובתיקון מהיר: כשלבט מסיים החברה הודיעה על הפאה של 90 יום שחרור תכונות חרשות והתמקדה בתיקון הפרצות שנחשפו בה. הרחק מן הכותרות, המנכ"ל והמייסד אריק יואן, ידע מן הרגע הראשון שימי התהילה והריבוע הפנטסטי קצובים. במקביל לאמץ להגדיל את קיבולת השרתים כדי להכיל את המשימת השנים החדשים ולסתיימת פרצות האבטחה הקשות בתוכה - הוא רחף את החברה לפיתוח נמרץ של רעיונות חדשים, שאמורים להחזיר אותה "על האש" גם כשתרעד הקורונה.

היכול שהעלתה עד כה לא רל בכלל: בין השאר, בשנה שעברה הושקה "און זום", פליטפורמה לאירועים ולשיעורים בתשלום, וכן "זום אפס", המקלה על הפעלת זום יחד עם אפליקציות אחרות בשיחות וידיאו. לפי כמה פרסומים עברו בחברה גם על שירותי מייל ועל לוח שנה ייחודיים. באחרונה הציגה זום ערכה למפתחי אפליקציות, המאפשרת להם להוסיף את שירות הווידאו לכל יישום שהם מפתחים.

המטרה היא להחזיר את זום לרשתות החברתיות, למשחקים ואפילו לחנויות האון-ליין. וזה עוד לא הכל: השבוע הכריזה זום על כמה תוספות מדליקות (והינמיות) לאפליקציה. למשל, אופציה המאפשרת למארח לארגן את המשתתפים בקרב ורטואלי שמחליף את הליגות המשעממים: כיתת לימוד, חדר ישיבות, אודישורים ועוד. ב־Teams ובקסיפ של מיקרוסופט אמנם עשו זאת קודם, אבל למי אכפת ערוך נוסף מאפשר לכל מצטרף לשיחה לדעת מי מבין משתתפי הכול לשמוע או לשתף את תכניה. יש גם את ה"עט הנעלם", שמאפשר להגיש ולסמן אובייקטים במסך משותף בלי להחזיק את הסימון אחר כך: הוא ייעל מעצמו. וזו מנהלת מרוץ נגד הזמן כדי להספיק למצות עוד קצת את מנעמי הקורונה לפני שתימוג, וגם כדי להתכונן לחורף שלאחריה. איש לא יכול לנחש כמה משתמשים ינטשו אותה כשתחלף הסערה.

האם הזום מת?
 יש שמועות שהוא חי ובוועט,
 גם בלי קשר לקורונה
 ענת לב־אדלר, עמ' 10

מרצים יומינו חתני פרס
 נובל מחו"ל לתת הרצאות
 לסטודנטים • סדנאות כתיבה
 יצרפו אנשים באשפוז או
 אנשים שלא יכולים לצאת
 מהבית • מרכזי יוגה ינהלו
 מפגשי מדיטציה דיגיטליים
 • וגם גיל חובב אמנם עדיין
 לא מסתובב בעולם כמו מרקו
 פולו, אבל אין לו בעיה להמשיך
 להרצות גם בזום • הקורונה
 אולי מתחילה לגסוס, אבל הזום
 לא מת והוא כאן כדי להישאר,
 אומרים סדנאות, שגילו שלא
 כדאי לוותר על המסך
 ענת לב־אדלר

אקדמיות בעולם עדיין מלמדות בזום והודיעו ששנת 2022 לא יחזרו ללמד פרונטלית, ואין ספק שההתנסות הישראלית תהיה הודמנת עבורנו להראות איך לעשות את זה נכון, אבל יהיו גם ניסוי וטעייה, אנתנו בסיטואציה מורכבת".

קורסים היברידיים

גם ד"ר איילת בן עוז, סגנית נשיא ומנכ"לית המרכז הבינתחומי הרצליה, חושבת שהזום כאן כדי להישאר. "אנחנו כרגע בתהליך של החזרת הסטודנטים לקמפוס, אבל עדיין כל הוראה שלנו מתקיימת במקביל - פרונטלי ובזום. הכשרות עשורות רבות של כיתות ללמידה היברידית ומסונכרנת - המרצה עם הסטודנטים בכיתה, אבל מי שלא יכול להגיע נכנס אונליין ומרגיש חלק בלתי נפרד מהמתרחש. השקענו בשנה הזו בטרנספורמציה דיגיטלית מואצת, החלק גדול מה יישאר איתנו, כאשר הכוונה היא להרחיב את האפשרויות. הקורונה הניקה קדימה תהליכים שהיו מתרחשים בכל מקרה".

אז אתם לא תכריחו להגיע לקמפוס?
 "לאורך כל השנה הזו ובתקופת המעבר של הוציאה מהקורונה, לא נכריח. חובת הנוכחות היא לא בקמפוס, היא בשיעור ומי שרוצה ויכול - שיגיע. בין הסטודנטים שלנו יש גם כאלה ממדינות זרות, ולהם בטח נוח ללמוד בזום, ולכן כרוג אנחנו משלבים את כל האופציות".
 ומה יהיה בשהקורונה תיגמר לגמרי?
 "נחזור ללמד בקמפוס, אבל לצד הלמידה הפרונטלית יהיו עוד אופציות, כמו קורסים שיגוררו מההתחלה כהיברידיים, ואפשר יהיה לשלב. ננצל את הטרנספורמציה הדיגיטלית

עכשיו כבר רואים חיים בקמפוס. אתמול לראי שונה עמדתי בתור לארוחת הצהריים, מתלהב פרופ' רייך. "אבל עדיין, עד סוף השנה הזו, כל הוראה שלנו תהיה היברידית והדרגתית, וזה גם יאפשר לנו להתארגן עם כיתות מיוחדות לפי הנחיות הקורונה, עד שבסופו של דבר כולם יחזרו ללמידה פרונטלית".

ואז תתבטל האופציה של הזום?
 "השנה אנחנו עדיין ממישים לשרת את השיעורים - בין שכחם או במערכות נוספות, וגם ההעלות הקלטות. בהמשך נשתמש בצורות שונות של הוראה דיגיטלית, אבל במינן שונה ממה שחוינו השנה".

לחזור אחורנית, הוא אומר, זה לא אופציה, כי בהחלט גילינו יתרונות בזום, כמו למשל האפשרות להגיע לקהלים שערך להם לא הצלחנו לפגוש בגלל מרחק פיזי, או משום שאנשים עובדים ואין להם זמן לנסיעות לקמפוס. וגם יש המון כלים דידיקטיים מוצלחים בהוראה הדיגיטלית שאי אפשר להשתמש בהם בהוראה הפרונטלית, כמו הפעלות וקבוצות ריון והומנת מרצים מו"ל. פתאום אני יכול לראות את זוכה פרס נובל לפיזיקה, שמדבר לסטודנטים מיתו שבארה"ב. אלה דברים שלא חשבנו עליהם ככלל. עכשיו אנחנו מתכננים את השנה הבאה והיא לא תיראה כמו השנים שלפני הקורונה".
 קורנה נוספת שעולה בשיחה עם פרופ' רייך היא שעניי העולם נשאות כעת לאוניברסיטאות בישראל, כמדינה שנמצאת בדרך החוצה ממשבר הקורונה: "מקומות שבהם עדיין נתונים בסגר מסתכלים על האוניברסיטאות בישראל כדי ללמוד איך לעשות את החזרה לשרה. הרי

ד שהתרגלנו לכך שלא חייבים לבזבז זמן בפקקים, אלא שאפשר להיכנס לזום גם בבוקר, ולהיטיק את מרכז הכובד מהכביש שים ומהמסדר הביתה - מתאם החיים חזרים ואיתם השאלה: האם הזום ישרוד את החזרה לשגרה, או שוותרו עליו למרות יתרונותיו שהתגלו לנו בשנה האחרונה? בעצם, למה להחליט אם אפשר גם וגם ויש בכלל מצב שההיברידית תנצח.

פרופ' אריה רייך, סגן הרקטור של אוניברסיטת בר־אילן, אומר על כל הלמידה הפיזית המי קוונת באוניברסיטה ונמצא בקשר עם הסטודנטים ועם המרצים בניסיון להחזיר אותם לקמפוס. "זה לא פשוט", הוא אומר. "יש סטודנטים שנתנה הם כן, יש כאלה שרצו לחזור אבל לא יכולים, כי למשל הם גרים רחוק ולא שכרו במהלך השנה דירות קרובות לאוניברסיטה. בחודש הראשון של החזרה ללימודים עמנו על 40% למידה פרונטלית, והשאר העדיפו למידה מהבית, בזום או בהקלטות".

מי שמטבע הדברים מעריפים לחזור פיזית, ואכן חורף, הם תלמידי השנה הראשונה, שעדיין לא חוו אוריה סטודנטילית. לעומתם, הורים לילדים קטנים ותלמידים של תואר שני מעדיפים את הלמידה המקוונת. בכל מקרה, בינם ראשון הקרוב עומדת להסתים חובת הכניסה עם התו הירוק. הקמפוס יפתח לכולם, ואז, כך נראה, זו תהיה שעת המבחן של הזום.
 מוח אתנה חושב שירקח?
 "אני חושב שסטודנטים ירצו להגיע. גם

אלמנטים אגזוטיים, נגזרים מקולנוע, משחקי אסטרטגיה, ומציאות אחרת. אלו הם הכלים המיושמים בתהליך תהליך התהוות

ד"ר אריאלת בן עזרה, הביתחומי "זה דור של מילניאלס. מטעים זאת השפה שלהם"

אשכול נבו, ג'ם כתיבה עם 200 בני נוער

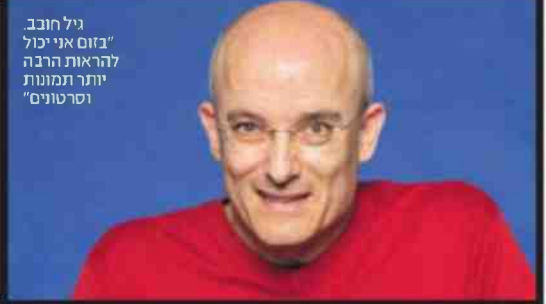
אלה שמה, אלהיגה, לאח מורה בכיר ליוגה מחו"ל לא פעם בשנה, אלא כל שבוע

סיגל ולנסקי, בלו, מפיקת אירועים, "הקהל צמא למגע עם האמנים"

פרופ' אריה רייך, אוניברסיטת בר אילן "בחו"ל מסתכלים על האוניברסיטאות בישראל כדי ללמוד איך לעשות את החזרה לשגרה"

גיל חובב, "בזום אני יכול להראות הרבה יותר תמונות וסרטונים"

וארד ניצני באולם, ואנשים לא רצו ללכת הבית. עמרו וחיו להם שיחזור לבמה, ושוב ושוב יחזרו, ואנשים ניגשו וחייבו ודיברו וסיפרו כמה היה מקסים. את זה אין בוזם, וזה עונה על צורך מאוד אנושי, ובעיקר ישראלי."

אז הוזה יכול לקפל ציוד מבחינת עולם התרבות?

"למה כעצמ? הרי יש מקומות שבהם הוא עובר מעולה. למשל, הייתה לנו הרצאת וזם של היוצר מישל קישקה בספרייה במועצה האזורית מטה אשק, שזה ליד נהריה. קישקה גר בירושלים, אבל המסכים הצליחו לבטל את המרחק, ואנשים לא הפסיקו לכתוב לנו כמה הם נהנו מהמפגש. אז אני מצליחה לתת לטכניקה הזאת איכות במחיר נוח יותר, כי לא צריך הסעות וציה, ואנשים מכל הארץ יכולים לצפות."

אז את משייבה בוזם?
"ממשיכה לרחוקים, ולכאלה שיש להם מגבלות טכניות, כמו למשל המגזר בקריית גת, שנמצא עכשיו בשיפועים, אז הם עושים אירועים בוזם. אבל מי שלא צריכים את זה מטעמים טכניים, בהחלט חוזרים להופעות הפרונטליות. הקהל צמא למגע עם האמנים."

גם אלה שמה, הבעלים של מוסד אלהיגה הוותיק בנגל תל אביב, נהנית מהאפשרויות החדשות שהוזה מעניק לה. לדבריה, יש לה מרחוק לא רק תלמידים, אלא גם מורים. "את שיעורי הפילוסופיה אהנו מעבירים בוזם, כי הבנו שזה מאוד נוח להיות בבית בשמונה בערב ולהאזין לשיעור", היא מספרת. "ופתאום בעזרת הוזה אני גם יכולה לארח כאן לא רק פעם בשנה אלא בכל שבוע מורים בכירים ליוגה מהעיר למ. או מלמדת אצלנו עכשיו מורה מבוקשת מאיטליה, וגם מורה נחשבת מהורו". הסטודיו משרד לבתי המגורים בלייב את כל השיעורים שמעבירים בו פרונטלית. "אם בתחלה היו יותר אנשים בוזם ופחות באולם, עכשיו יש יותר אנשים באולם, אבל עדיין בכל השיעורים יש גם משתתפים בוזם."

מי מעדיף להישאר בוזם?

"כאלה שגרים מחוץ לתל אביב והצטרפו במהלך הקורונה - פתאום יש לנו מתאמינים כיום מכפר הנשיא ומכארבע ומחפה. וגם כאלה שהצטרפו בוזם, כן גרים פה בסביבה, רק שום מעדיפים להתאמן מבית. ויש מי שרוצים פעם ככה ופעם ככה. גם שיעורי מדוי טיפוס אהנו מעבירים בוזם כי מצאנו שזה נוח. תחום שבו המעבר לוזם והמציאות הדיגיטלית הכתיבה, אומרת לימוד גאון, מנהלת "סרנאות הבית", בית הספר לכתובה של הסופר אשכול נבו והמסורת אורית גידלי. "בזכות הוזה הגענו לקהלים חדשים וגם פיתחנו מוצרים חדשים, כמו סרנאות כתיבה קצרות, נקודות. פתאום אפשר היה לעשות ג'ם כתיבה של 200 בני נוער עם אשכול נבו, או של 400 מורים עם אורית גידלי. פתאום אנשים שנמצאים באשפוז, או כאלה שלא יכולים לצאת מבית בגלל מערכת חיסונית בעייתית, או שיש להם מגבלות גופניות, יכולים להשתתף בסרנאות. יש לנו עכשיו סרנאות כתיבה עם אילן, ואפשר צריך לדרת ולעלות עם כיסא הגלגלים, אפשר פשוט להתיישב מול המחשב ולהתחיל ללמוד."

אז איך יראה העתיד מבחינתכם?

"בכל מה שקשור לאובססיות שמתמודדות עם מגבלות, העתיד שנפתח בפנינו באוגליין ימשיך ללא ספק, כי זה נתן פתרון שקודם בכלל לא היה קיים. אבל התעייפנו מהאוגליין, וסדר גאות פנים אל פנים בהחלט חוזר, ובגרול. אני מאמינה שאחרי שנשבע מן החוק והמפגשים, שוב תהיה עדינה לאוגליין, כאפציה אינטרמית ויעילה יותר לניצול הזמן."

עושה כשאני על כמה, שם אני מעדיף להתמקד בקהל ולא במקור."

אז זהו, אתה חותך לוזם ולא חוזר לבמות?
"נראה לך? חזרתי כענק לבמות, ואני מרצה בארץ יותר ממה שהרציתי אי פעם. יש צמא גדול למפגשים פרונטליים בתרבות, ואני מופיע ארבעים פעמים בשבוע ותפוס עד יולי. אז נכון, חו"ל עוד לא חזר, אבל במקביל אני מרצה גם בוזם. לא יותירתי לעדי."

גיל, אתה חיברדי?
"גו, מה אני יכול לעשות, הרבה ספרי ניות שמארגנות מפגשים איתו אמרו לי שהן ממשיכות עם הוזה, כי אנשים גילו שיותר כיף להם לא להתלבש ולא לצאת, ושאיני אגיע אליהם כערב עד הבית. אבל במקביל מיד קמו לי 25 יועצים שאמרו 'תיוהר, שלא יקליטו אותך, אתה יודע, ההרצאה מתגלגלת ואין לך שליטה לאן היא הולכת'. יאללה, שירגיע. זה כמו ירושלימי שעבר לתל אביב אבל גם 30 שנה אחר הולך לים ועדיין פוחד שכאשר הוא ייכנס למים יגנבו לו את המגבת. מי בכלל רוצה את המגבת המעפנה שלך, תרגיע. אז כמה זה עם ההרצאה שלי, אף אחד לא יגנב לי אותה. יש נימוס וזה, אנתנו לא מקליטים בטרור ולא שולחים לבני הדרום שלנו כרטיס בחינם. יהיה שילוב, גם אולמות פזיזים וגם וזם, אני מאוד בעדו."

סרנאות כתיבה עם אילן
מפיקת האירועים והתרבות סיגל ולנסקי בלו, העתיקה בשנה האחרונה את פעילותה לוזם, אבל אומרת שהפעילות הפיזית חוזרת ובגרול: "הייתי בשבוע שעבר בהופעה של דני רובס

פרופ' אריה רייך: "יש המון כלים דידיקטיים מוצלחים בהוראה הדיגיטלית שאי אפשר להשתמש בהם בהוראה הפרונטלית, כמו הפעלות וקבוצות דיון. פתאום אני יכול לארח את זוכה פרס נובל לפיזיקה, שמדבר לסטודנטים מארה"ב"

גיל חובב: "מיד קמו לי 25 יועצים שאמרו, תיזהר שלא יקליטו את ההרצאות שלך בוזם. יאללה, שירגיעו. זה כמו ירושלימי שעבר לתל אביב אבל גם 30 שנה אחר פוחד שבים יגנבו לו את המגבת. מי בכלל רוצה את המגבת המעפנה שלך"

לא רק בשיעורים אלא גם כשירותים שאנחנו נותנים לסטודנטים, שיהפכו להיות גם הם הדידיקטיים וינתנו גם פיזית וגם אוגליין."

אז ההיברידיות טובה.
"כסופר של דבר החוויה הכיחלת טובה ומעניקה לסטודנטים חוויה של חרשנות. אל תשכח שזה דור המילניאלס (ילידי שנות ה'80-'90 - e' - y). כשבילם מסכים, היברידיות - זה חלק מהחיים, זאת השפה שלהם, הם יורעים לרבר כה ומרגישים כה נוח. אנתנו חווים תהליך אבולוציוני שהקורונה האיצה."

גיל חובב, בשלך, כופר ומרצה, לא היה קל להכניס את עצמו לתבניות הוזה השחורות, אבל משעשה זאת, גילה שההשתככות בתוך המסך נעימה לו, ובעיקר חוסכת הרבה מאוד זמן וכסף. לא כסף שלו, אלא כסף של הגופים שמממנים אותו להרצאות מסכיב לעולם. "ההרצאות פסי קו לגמרי, ואו התעוררה האפשרות של הוזה, שבהתחלה פחדתי ממנה מאוד, אבל כששקע הפחד גיליתי שזה מריום מאוד חביב שאפילו חיזק את הקשר שלי עם התפוצות. פתאום אנשים גילו שלא צריך לעשות כנס ולהטיס את ארון חובב בניזנס כדי שסיפר את סיפורי הרוח ודוה שלו, אפשר גם להשתמש בפלאי הסייבר."

ולשלב פחות.
"כררה. לא טיסה ולא מלון, או מצד אחד זה פחות חווייתי מריקו פולו בשבילי, אבל מצד שני פתאום השגירות כסין רוצה לעשות אירוע לכבוד יום ירושלים הרוח, מה הבעיה? לוחצים על כפתור והקשקשן הקירח הנחמד נמצא על המסך מעבר לכך גיליתי שכבושם אני יכול להראות הרבה תמונות וסרטונים, מה שאני לא